

Invitation til nye kommuner til programfasen af Fælles om ungelivet

Sundhedsstyrelsen og Trygfonden inviterer nye kommuner med i programfasen af Fælles om ungelivet, der løber fra 1. juli 2024 til og med 31. december 2027.

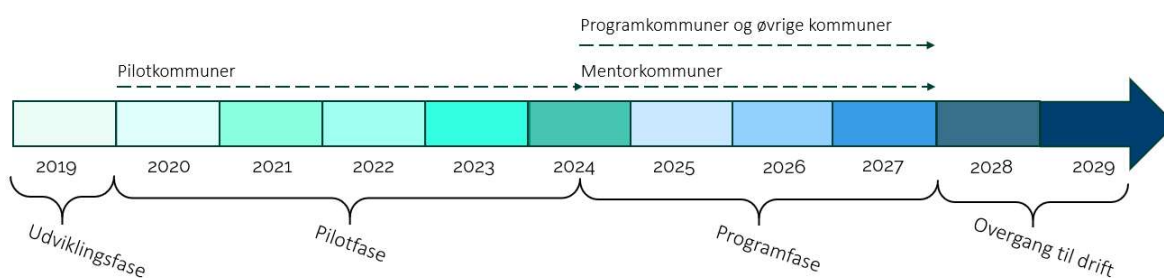
Visionen for Fælles om ungelivet er, at danske unge skal have et godt ungeliv, hvor rusmidler ikke spiller en markant rolle. I pilotfasen 2020 – 2024 udvikler Sundhedsstyrelsen og Trygfonden i samarbejde med fem pilotkommuner et koncept for Fælles om ungelivet, som kan udbredes i nye kommuner i programfasen. Fælles om ungelivet tager afsæt i erfaringer fra den islandske forebyggelsesmodel.

Der etableres to udrulningsspor i programfasen:

1. I det ene spor inviteres 10 programkommuner med på baggrund af en ansøgningsrunde. Programkommunerne skal arbejde med lokalt at udbrede og evaluere det udviklede koncept for Fælles om ungelivet.
2. Det andet spor er målrettet alle øvrige kommuner, som ikke er programkommuner, og som ønsker lokalt at anvende konceptet for Fælles om ungelivet.

I programfasen vil konceptet løbende blive tilpasset, og de nuværende pilotkommuner inviteres med til at videreudvikle indsatsen samt være mentorkommuner for de 10 programkommuner.

Tidslinje Fælles om ungelivet

Kort om Fælles om ungelivet

Målsætningen for Fælles om ungelivet er, at flere unge lever et frit ungeliv, hvor både forældre og lokalsamfund aktivt bidrager til at skabe rammer omkring de unge, som opmuntrer til et reduceret alkoholforbrug og beskytter mod brug af tobak, nikotinprodukter og stoffer. Det er de voksne omkring de unge, der skal tage ansvar for at skabe rammerne for positive fællesskaber for de unge uden rusmidler – ikke de unge selv.

Grundpillerne i Fælles om ungelivet er:

- **Datadreven indsats**
Indsamling og formidling af lokale data om børn og unge i alderen 13-18 år i kommunen.
- **Beskyttende faktorer**
Afsæt i viden og indsatser med fokus på at fremme forældre, fritidsliv og fællesskaber som beskyttende faktorer for unges brug af rusmidler.
- **Lokal involvering og handling blandt forældre og voksne**
Mobilisering af forældre og lokalsamfund med henblik på at tage ansvar og skabe rammer for sunde fællesskaber uden rusmidler for børn og unge.

Lokale og nye data er et centralt afsæt for formidling, involvering og aktivering af forældre og lokalsamfund i Fælles om ungelivet og danner grundlag for prioritering og udvikling af indsatser. Fælles om ungelivet har i samarbejde med BørneUngeLiv udarbejdet en spørgeramme til brug i kommunerne i Fælles om ungelivet med spørgsmål relateret til forældre, fritidsliv og fællesskaber som beskyttende faktorer og unges brug af rusmidler.

Vision for Fælles om ungelivet

I Fælles om ungelivet er det vores vision, at danske unge skal have et godt ungeliv, hvor rusmidler ikke spiller en markant rolle.

Vi tror på, at et vigtigt skridt på vejen mod visionen er at arbejde aktivt og målrettet med at understøtte positive fællesskaber for unge uden rusmidler.

Vi ønsker at sætte spotlight på den vigtige rolle, som forældre og andre voksne omkring unge har som kulturskabere og kulturbærere. Det handler om at motivere forældre til at være nærværende og involvere sig - og samtidig sætte tydelige grænser for deres unge. Det handler også om at skabe rammer, som gør, at flere unge er aktive i det organiserede fritidsliv og om at påvirke lokalsamfundet og kulturen omkring unges fritidsaktiviteter og festmiljøer til at støtte op om positive fællesskaber for de unge uden rusmidler.

Fælles om ungelivet bygger på eksisterende viden og forskning om beskyttende faktorer for unges brug af alkohol, tobak, nikotinprodukter og stoffer samt erfaringer fra praksis i de fem danske pilotkommuner: Gentofte, Odder, Silkeborg, Sorø og Aalborg kommuner.

Der er hentet inspiration fra den "Islandske forebyggelsesmodel", som har været bemærkelsesværdig effektiv i arbejdet med at få unge i Island til at drikke mindre alkohol, ryge mindre og eksperimentere mindre med hash. Udviklingen er vendt, så islandske unge i dag ikke længere har et af Europas højeste alkoholforbrug, men i stedet har Europas laveste. Fokus i både den islandske forebyggelsesmodel og i Fælles om ungelivet er at understøtte positive rammer og fællesskaber for unge uden rusmidler.

Læs mere om Fælles om ungelivet og se en kort introduktionsfilm her:

<https://www.sst.dk/da/faellesomungelivet>

Find eksempler på lokale indsatser i pilotkommunerne i Fælles om ungelivet i dette inspirationskatalog: <https://www.sst.dk/da/udgivelser/2023/Alkoholforebyggende-rammer-for-boern-og-unge>

Konceptet for Fælles om ungelivet

Omdrejningspunktet for den lokale udbredelse af Fælles om ungelivet er et digitaliseret koncept suppleret med rådgivning og sparring fra programsekretariatet. Yderligere vil programkommuner også få tilknyttet en mentorkommune.

Det digitaliserede koncept vil indeholde en introduktion til Fælles om ungelivet, viden om beskyttende faktorer for unges brug af rusmidler, praksisnære beskrivelser af procestrin i dataindsamling, -bearbejdning og formidling, handleanvisninger og inspirationscases til involvering af forældre og lokale aktører samt anbefalinger til organisering og kapacitetsopbygning. Konceptet kan modificeres og skaleres, så det passer til den enkelte kommune.

Konceptet vil også indeholde en række værktøjer til kommuner, såsom udkast til drejebog for forældremøder, organisationsdiagrammer mv.

Det digitaliserede koncept for Fælles om ungelivet samt tilhørende redskaber vil blive gjort tilgængeligt for alle kommuner - programkommuner såvel som øvrige kommuner.

Programkommuner

På baggrund af en ansøgningsrunde vil Sundhedsstyrelsen og Trygfonden sammensætte en gruppe af 10 nye programkommuner. Programkommunerne vil få økonomisk tilskud og støtte til den lokale implementering og udbredelse af konceptet for Fælles om ungelivet.

For at blive programkommune, er der en række kriterier til kommunens deltagelse, der skal opfyldes. Herunder beskrives kriterier og tilskud til programkommuner, og hvordan man som kommune kan blive programkommune.

Programkommunernes rolle

Der er følgende kriterier til kommunens deltagelse, hvis man ønsker at blive programkommune:

- **Lokal udbredelse og videreudvikling af koncept**
Kommunen skal anvende konceptet for Fælles om ungelivet med afsæt i lokale data og beskyttende faktorer for unges brug af rusmidler samt involvere forældre, det organiserede fritidsliv og lokalsamfundet i udviklingen af indsatsområder og målsætninger. I programfasen skal programkommunerne også være med til at tilpasse og videreudvikle konceptet.
- **Politisk ejerskab**
Borgmester og relevante politiske udvalg skal godkende kommunens deltagelse i Fælles om ungelivet.
- **Tværgående ledelsesmæssigt ejerskab**
Programmet skal forankres i en tværgående styregruppe på chefniveau på tværs af de forvaltninger, der arbejder med børn og unge, sundhed og forebyggelse, skole og kultur og fritid.
- **Programkoordinator**
Kommunen skal udpege en programkoordinator, der er bindeled mellem programsekretariatet i Sundhedsstyrelsen og indsatsen på tværs af forvaltningsområder i kommunen.
- **Tværgående programgruppe**
Der skal nedsættes en udførende programgruppe på tværs af de forvaltninger, der arbejder med børn og unge, sundhed og forebyggelse, skole og kultur og fritid.

- **Dataindsamling**

Kommunen forventes at indgå en samarbejdsaftale med BørneUngeLiv i programfasen med henblik på indsamling og bearbejdning af data ved brug af Fælles om ungelivets spørgeramme i Ungeprofilundersøgelsen.

Kommunen skal opbygge et samarbejde og gennemføre dataindsamling i udskolingen på mindst fem¹ skoler i kommunen, med en ambition om løbende at involvere flere skoler henover programfasen.

Herudover skal kommunen opbygge et samarbejde og gennemføre dataindsamling på mindst én lokal ungdomsuddannelse med en ambition om løbende at involvere flere uddannelsesinstitutioner hen over programfasen, hvis der er andre uddannelsesinstitutioner i kommunen.

- **Deltagelse i mentorordning og netværksaktiviteter**

Kommunen skal deltage i en mentorordning med nuværende pilotkommuner samt deltage i netværks- og erfaringsudvekslingsaktiviteter som fx temadage, workshops og webinarer arrangeret af programsekretariatet i Sundhedsstyrelsen.

- **Deltagelse i evaluering**

Kommunen skal deltage i en proces- og virkningsevaluering i egen kommune samt på tværs af programkommuner, der gennemføres af programsekretariatet i Sundhedsstyrelsen i samarbejde med en evaluator.

- **Fremadrettet prioritering**

Programkommuner forventes fortsat at prioritere arbejdet med tilgangen i Fælles om ungelivet i minimum 5 år efter programfasen.

Tilskud og støtte til programkommuner

Som programkommune vil man få et økonomisk tilskud til at udbrede programmet lokalt samt få stillet rådgivning og sparring til rådighed, dels fra programsekretariatet i Sundhedsstyrelsen, og dels fra de nuværende pilotkommuner, som bliver mentor-kommuner for programkommunerne.

---

¹ Hvis man i kommunen har færre skoler end fem, så skal dataindsamlingen ske på det samlede antal skoler i kommunen.

Der vil være følgende tilskud og støtte til programkommuner:

- **Tilskud til en fuldtidsprogramkoordinator**

Programkommuner vil få et tilskud til lønmidler til en programkoordinator på fuld tid med stigende egenfinansiering.

I **2024** vil man som programkommune få dækket en hel fuldtidsstilling svarende til ca. 495.000 kr.

I **2025** vil man som programkommune få dækket 75 % af en fuldtidsstilling svarende til ca. 385.000 kr.

I **2026** vil man som programkommune få dækket 75 % af en fuldtidsstilling svarende til ca. 400.000 kr.

I **2027** vil man som programkommune få dækket 50 % af en fuldtidsstilling svarende til 260.000 kr.

I tilskudsbeløbet er der taget højde for lønudviklingen i kommuner. Tilskudet dækker ikke overhead.

- **Pulje til lokale aktiviteter og indsatser til forældre og andre lokale aktører**

Der vil blive afsat en pulje af midler til brug lokalt i programkommunerne til igangsættelse af aktiviteter og indsatser til forældre og andre aktører i lokalsamfundet.

- **Finansiering af opstartsgebyr for programkommuner, som ikke allerede er med i BørneUngeLiv**

For programkommuner som ikke allerede er med i BørneUngeLiv (BUL), vil opstartsgebyret på 50.000 kr. for at blive medlem blive finansieret. Opstartsgebyret skal kun betales én gang.

Alle programkommuner skal selv betale et årligt abonnement på anvendelsen af Ungeprofilundersøgelsen, som er forudsætningen for at kunne anvende Fælles om ungelivets spørgeramme og BUL-systemet med henblik på bearbejdning og afrapportering af data.

Læs mere om BørneUngeLiv og Ungeprofilundersøgelsen her:

<https://www.boernungeliv.dk/Public/Unge/Undersoegelser.aspx>

I kan kontakte sekretariatet i BørneUngeLiv ift. abonnementspris.

- **Rådgivning og sparring fra mentorkommuner**
Programkommuner vil få tilknyttet en eller flere mentorkommuner (nuværende pilotkommuner) gennem hele programfasen. Mentorkommunerne vil yde sparring og rådgivning til programkommunernes implementering af konceptet. Det kan fx ske på aftalte mødetidspunkter, fælles møder planlagt af programsekretariatet samt ad hoc efter aftale mellem mentorkommune og programkommune.
- **Rådgivning og sparring fra programsekretariatet**
Programsekretariatet i Sundhedsstyrelsen vil gennem hele programfasen yde sparring og rådgivning til programkommunerne. Programsekretariatet vil stå for at arrangere netværksmøder på tværs af alle programkommuner samt bilaterale møder med de enkelte programkommuner. Herudover vil der blive arrangeret workshops og temadage med fokus på ny viden, kompetenceudvikling og erfaringsudveksling.

Hvordan kommer vi som kommune med ombord?

Hvis man som kommune ønsker at blive programkommune i Fælles om ungelivet er det første skridt at afklare internt i kommunen, om der er politisk og ledelsesmæssig opbakning og ejerskab til at blive en del af Fælles om ungelivet samt, om man kan leve op til de øvrige kriterier til programkommuner.

Næste skridt er at udarbejde en ansøgning til programsekretariatet i Sundhedsstyrelsen. Projektbeskrivelse for programfasen og ansøgningsmateriale til brug for ansøgning vil blive offentliggjort 2. oktober 2023.

Ansøgningsfristen er d. 1. februar 2024 kl. 12.

Online informationsmøde om programfasen for interesserede kommuner

Den **24. august 2023 kl. 11-12** afholder sekretariatet i Sundhedsstyrelsen et online-møde for interesserede kommuner om kriterier for deltagelse og tilskud til programkommuner i programfasen af Fælles om ungelivet.

Tilmelding sker via dette link: <https://sundhedsstyrelsen.nemtilmeld.dk/19/>

Programfasen af Fælles om ungelivet påbegyndes officielt d. 1. juli 2024 med henblik på, at første dataindsamling i BørneUngeLiv kan gennemføres i perioden november 2024 – februar 2025. Det betyder, at de nye programkommuner allerede i foråret 2024 skal i gang med at lave aftaler med skoler og uddannelsesinstitutioner om dataindsamlingen, hvorfor udvalgte programkommuner vil få tilsagn om deltagelse i programfasen senest 7. marts 2024. Det økonomiske tilskud til programkommuner gælder fra den dato tilsagnet gives.

Tidsplan ansøgning programkommuner	
Online informationsmøde om kriterier og tilskud til programkommuner	24. august 2023 kl. 11-12
Ansøgningsmateriale og ansøgningsskema offentliggøres	2. oktober 2023
Ansøgningsfrist for programkommuner	1. februar 2024 kl. 12.
Tilsagn til programkommuner	7. marts 2024
Forberedelse af første dataindsamling i programkommuner	April- juni 2024
Opstart programfase	1. juli 2024

Øvrige kommuner

Alle kommuner, som ønsker at blive en del af Fælles om ungelivet og som ikke er programkommuner, kan tilgå det digitaliserede koncept for Fælles om ungelivet inkl. inspirationscases, handleanvisninger og diverse redskaber til brug i den lokale udbredelse af programmet fra foråret 2024.

Spørgerammen for Fælles om ungelivet i BørneUngeLiv kan ligeledes tilgås af alle kommuner, som abonnerer på Ungeprofilundersøgelsen. Spørgerammen er allerede tilgængelig. Læs mere her: <https://www.boernungeliv.dk/Public/Unge/Undersoegelser.aspx>

Programsekretariatet i Sundhedsstyrelsen vil yde rådgivning og sparring til øvrige kommuner via gennemførelse af 1-2 netværksmøder/temadage årligt, hvor både programkommuner og mentorkommuner også vil deltage.

Herudover vil der blive tilbudt kursusaktiviteter/webinarer om specifikke emner.